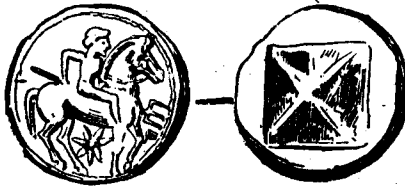

ὁ Περικλῆς δὲν διετηρήθη οὕτω χαριζόμενος εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ κολακεύων καὶ δημοκοπῶν· διετηρήθη καθυποβαλὼν αὐτοὺς εἰς πειθαρχίαν, τοσοῦτο μᾶλλον θαυμαστήν ὅσῳ ἐνταῦθα συνεδυάζετο ἔτι μετὰ τῆς ἀληθεστάτης ἐλευθερίας. Ἄλλὰ τί

Νόμισμα Ποτιδαίας

(Ποσειδῶν Ἴππιος καὶ κοῖλον τετράγωνον)

ἔπραξε τοιοῦτος ὢν καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἄρξας; Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἐδημιούργησε πολιτείαν νέαν, ὡς ὁ Σόλων· ὅτι δὲν ἐδημιούργησε πόλιν νέαν, ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς· ὅτι δὲν ἐδημιούργησεν ἡγεμονίαν νέαν ὡς ὁ Κίμων. Ἐπραξέ τι ὅμως οὐδὲν ἦττον τῆς δημιουργίας μέγα καὶ ἀξιάγαστον· ἐρρῦθμισε πολυειδῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν συνετήρησε τὴν ὑφισταμένην πολιτείαν καὶ ἡγεμονίαν, ὅσον ἦτο δυνατόν ἴσως νὰ ρυθμισθῶσι καὶ νὰ συντηρηθῶσι, τὴν δὲ πόλιν κατεκόσμησε διὰ τῶν ἀριστοτεχνημάτων ἐκεί-

νων τὰ ὁποῖα καὶ μόνα ἤθελον ἀρκέσει ἵνα καταστήσωσιν ἀθάνατον τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Ἄπὸ τοῦ τρίτου ἔτους τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ ἐβδόμου, παρεκτός τῶν ἀμοιβαίων δηρώσεων, συνέβησαν καὶ τινα γεγονότα μᾶλλον λόγου ἄξια ἄλλ' ὄχι ἐπιτήδεια νὰ φέρωσι τὴν κρίσιν τοῦ ἀγῶνος. Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 429 οἱ Ἀθηναῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Ποτιδαίας· ἀφ' ἑτέρου οἱ Πελοποννήσιοι, οἵτινες ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 429 εἶχον πολιορκήσει τὰς Πλαταιάς, ἠνάγκασαν αὐτὰς νὰ παραδοθῶσι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 427. Ἐν τῷ μεταξύ, ἦτοι τῷ 428, ἀπέστη ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ νῆσος Λέσβος, ἣτις ὅμως, καίτοι ἐπῆλθεν εἰς βοήθειαν αὐτῆς στόλος πελοποννησιακός, ὑπετάχθη κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος. Κατ' αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ ἔτος, ἀλλὰ πρὶν ἢ παραδοθῶσιν οἱ Πλαταιεῖς καὶ πρὶν ἢ ὑποταχθῆ ἡ Λέσβος, οἱ ἀριστοκρατικοὶ τῆς Κερκύρας ἤλπισαν, τῇ συνδρομῇ τῶν Πελοποννησίων, νὰ καταβάλωσι τοὺς ἀντιπαίλους δημοκρατικούς· καὶ ἐπεκράτησαν μὲν ἐπὶ μικρὸν, καὶ ἀφοῦ δέ, προσελθόντος ἰσχυροῦ ἀττικῆς στόλου εἰς Κέρκυραν ἐνίκηθησαν, ἀντέστησαν οὐδὲν ἦττον ἔτι ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς καταλαβόντες ἰσχυρὸν τῆς νήσου χωρίον, ἀλλ' ἐπὶ τέλος κατετροπώθησαν τῷ 425. Ἐκ πρώτης λοιπὸν ὄψεως οἱ Ἀθηναῖοι ἐφαινοντο θριαμβεύοντες ἀλλ' ἀκριβέστερον ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος τὰ κατ' αὐτοὺς δὲν εἶχον ὅσον ἤλπισεν ὁ Περικλῆς καλῶς. Ἡ μὲν ἄλωσις τῶν Πλαταιῶν ἀντεστάθμισε βεβαίως τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ποτιδαίας, αἱ δ' ἐπανειλημμένοι στάσεις τῆς Λέσβου καὶ τῆς Κερκύρας κατεδείκνυον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ ἐπισημάλως τῆς ἀττικῆς ἡγεμονίας. Ναὶ μὲν αἱ στάσεις αὗται κατεβλήθησαν ἀλλ' ἐὰν ἤθελον πολλαπλασιασθῆ ἦτο ἄρα γε πιθανὸν ὅτι θέλουσι πάντοτε καταβάλλονται; Καὶ ἔπειτα ἤδη ἐν ἔτει τετάρτῳ τοῦ πολέμου ἐκ τοῦ ἀποθεματικῆς τῶν 6000 ταλάντων εἶχον ἀναλωθῆ 5000, οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἵνα ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Μυτιλήνης, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς ἑαυτοὺς ἕκτακτον εἰσφορὰν ταλάντων 200, καί, τὸ χειρότερον, ἐπεμψαν μοῖραν στόλου αὐτῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀσίας ἵνα δι' ἀρπαγῆς πορισθῶσι χρήματα. Τὸ δὲ ἔτι δεινότερον, οἱ Πελοποννήσιοι, τῶν ὁποίων ἢ κατὰ ξηρὰν ὑπεροχὴ ἦτο ἀναμφισβήτητος, οὐδὲ κατὰ θάλασσαν ἔμμενον ἀργοί, οὐ μόνον πέμψαντες ἐπιουρίας καὶ εἰς Λέσβον καὶ εἰς Κέρκυραν ἀλλὰ καὶ ἐκ παρατάξεως τολμήσαντες νὰ ναυμαχήσωσι, περὶ Ναύπακτον, ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ πολέμου, πρὸς Φορμίωνα, τὸν ἐπιτηδειότατον τῶν τότε ναυάρχων τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. Εἶναι ἀληθὲς καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιστάσεις οἱ Πελοποννήσιοι οὐδὲν κατώρθωσαν, ἀλλὰ νικώμενοι ἐγυμνάζοντο, γυμναζόμενοι δὲ ἠδύναντο ἐπὶ τέλος νὰ